

Práce polidštila opici

Sociologie

(Porodní asistentky – PS)

(Zdravotničtí záchranáři – PS)

(Všeobecné ošetřovatelky – PS)

Tomáš Doseděl
dosedel@fss.muni.cz

Umíte si představit zbytek života bez práce?

Proč vlastně pracujeme?

Proč vlastně pracujeme?

- Kvůli penězům

Proč vlastně pracujeme?

- Kvůli penězům
 - nepodmíněný základní příjem

Proč vlastně pracujeme?

- Kvůli penězům
- Někdo tu práci udělat musí (společenská dělba práce)

moderní společnost vznikla (mimo jiné) proto, že lidé se začali specializovat na určitou činnost

k zajištění kvalitního života už si tak nevystačili sami s vlastní rodinou, potřebovali pomoc jiných

společenská solidarita – já udělám to a podělím se s tebou, ty uděláš něco jiného a taky se se mnou podělíš

diferenciace, dělba práce

Vsuvka: hodnota lidské práce

- vyvstává otázka, jakou hodnotu má lidská práce

Vsuvka: hodnota lidské práce

- vyvstává otázka, jakou hodnotu má lidská práce

hodina práce = hodina práce

Vsuvka: hodnota lidské práce

- vyvstává otázka, jakou hodnotu má lidská práce

hodina práce = hodina práce

problém odměny (plat) – promítáme náročnost přípravy (studia)

Vsuvka: hodnota lidské práce

- vyvstává otázka, jakou hodnotu má lidská práce

hodina práce = hodina práce

problém odměny (plat) – promítáme náročnost přípravy (studia)

problém ceny (zboží) – zbožní fetišismus, cena zboží je stanovena společensky

Proč vlastně pracujeme?

- Kvůli penězům
- Někdo tu práci udělat musí (společenská dělba práce)

Proč vlastně pracujeme?

- Kvůli penězům
- Někdo tu práci udělat musí (společenská dělba práce)
- Zábava, seberealizace

Proč vlastně pracujeme?

- Kvůli penězům
- Někdo tu práci udělat musí (společenská dělba práce)
- Zábava, seberealizace
- Povolání (od Boha)

Protestantská etika (Max Weber)

Úspěch v práci jako důkaz Boží přízně

Nesnažit se uspět je hřích – mrhání talentem od Boha

Proč vlastně pracujeme?

- Kvůli penězům
- Někdo tu práci udělat musí (společenská dělba práce)
- Zábava, seberealizace
- Povolání (od Boha)

Kdo a jak pracuje?

Krok 1: řemeslník - umělec

Krok 1: řemeslník - umělec

- Dokáže udělat celý výrobek
- Pracuje doma, prodává doma
- Nerozlišuje volný a pracovní čas
- Nerozlišuje domácí a pracovní peníze

Krok 2: průmyslová výroba

Krok 2: průmyslová výroba

- Deskilizace dělníků: umí jen jeden krok
- Fordizace výroby: výrobní linka
- Práce se přesouvá mimo domov
 - Rozpad tradičních vazeb
 - Vykořeněné masy dělníků ve městech
 - Růst sociálních nerovností

Krok 3: technologická změna

Krok 3: technologická změna

<https://youtu.be/Ox05Bks2Q3s>

Krok 3: technologická změna

Krok 3: technologická změna

- Zavádění strojů od ~1850
- 4 fáze:
 - Stroje (tkalcovský)
 - Pára (lokomotiva, továrny)
 - Elektřina
 - Roboti, umělá inteligence

Důsledky technologické změny

- Tlak na vyšší kvalifikaci pracovní síly
„počítač nemůže obsluhovat dělník s obecnou školou“
- Vytlačování nejméně kvalifikovaných, jejichž práce je nahraditelná stroji
- Proces je (většinou) pomalý, lidé se stačí (většinou) přizpůsobovat

Kdo bere nejvíc a proč?

Rozdílnost platů

- Buržoazie vs. Proletariát (Karl Marx)
 - Majitelé výrobních prostředků
 - Majitelé pracovní síly
 - Vykořisťování, nadhodnota, fetišizace
 - Zboží má jen hodnotu práce (hodina jako hodina), zbytek mu přisuzujeme společensky

Rozdílnost platů

- Dnešní třídní schémata (EGP, ESeC)
 - Zaměstnavatelé
 - Zaměstnanci

Rozdílnost platů

- Dnešní třídní schémata (EGP, ESeC)
 - Zaměstnavatelé
 - Velcí
 - Malí
 - Samostatně výdělečně činní
 - Zaměstnanci
 - Salariát (placeni za výkon funkce)
 - Zaměstnanci (placeni za výkon práce)

Rozdílnost platů

- Veřejná vs. soukromá sféra
- Muži vs. ženy
- Mladí vs. staří
- Vyučení vs. maturanti vs. vysokoškoláci

Rozdílnost platů

- Vyučený zámečnick v nejlepších letech v soukromé sféře

vs.

- Zdravotní sestra s maturitou ve veřejné sféře

„Všechno působí současně“ - intersekcionalita

Prekarizace práce

Která práce je špatná?

Která práce je špatná?

- Nepříjemná náplň práce?
- Nízký příjem?
- Zlý šéf?

Která práce je špatná?

- ~~• Nepříjemná náplň práce?~~
- ~~• Nízký příjem?~~
- ~~• Zlý šéf?~~

- Nejistota příjmu
- Nejistota hodin
- Nejistota v osobě zaměstnavatele

Která práce je špatná?

- Nejistota příjmu
- Nejistota hodin
- Nejistota v osobě zaměstnavatele

Taková práce se označuje jako prekérní / prekarizovaná. Lidé, kteří ji vykonávají, tvoří třídu zvanou Prekariát (Guy Standing)

Prekariát – rizikové skupiny

Prekariát – rizikové skupiny

- Ženy (zejména s dětmi)

Prekariát – rizikové skupiny

- Ženy (zejména s dětmi)
- Staří a mladí (začátek a konec kariéry)

Prekariát – rizikové skupiny

- Ženy (zejména s dětmi)
- Staří a mladí (začátek a konec kariéry)
- Migranti

Prekariát – rizikové skupiny

- Ženy (zejména s dětmi)
- Staří a mladí (začátek a konec kariéry)
- Migranti
- Lidé s nízkým vzděláním

Gender pay gap

- Gender Pay Gap: rozdíl mezi platy mužů a žen
- ČR: 22 %
- Přední místo v EU spolu se Slovenskem, ale také Německem a Rakouskem

Primář pobíral dvakrát více než kolegyně. Soud to za diskriminaci nepovažuje

Markéta Šrajbrová

1. 2. 2016 21:00

Někdejší primářka z boskovické nemocnice Martina Přichystalová jen náhodou zjistila, že její kolega na stejné pozici bere dvakrát tolik co ona a další primářka. "Naštvalo nás to, protože naše pracovní výsledky byly výborné," říká lékařka a současná radní Boskovic Přichystalová. Usoudila, že za nižším platem je diskriminace žen, a nemocnici zažalovala. Soud ale dal za pravdu špitálu. Nerovnými platovými podmínkami se teď kromě soudů začnou více zabývat i inspektoráty práce. Na jaře do firem vyrazí speciálně proškolení kontroloři.

Zatímco ona a její kolegyně měly hrubý příjem kolem 50 tisíc korun, jejich mužští kolegové na primářských pozicích brali osmdesát až sto tisíc, jejich příjem byl tedy až o sto procent vyšší.

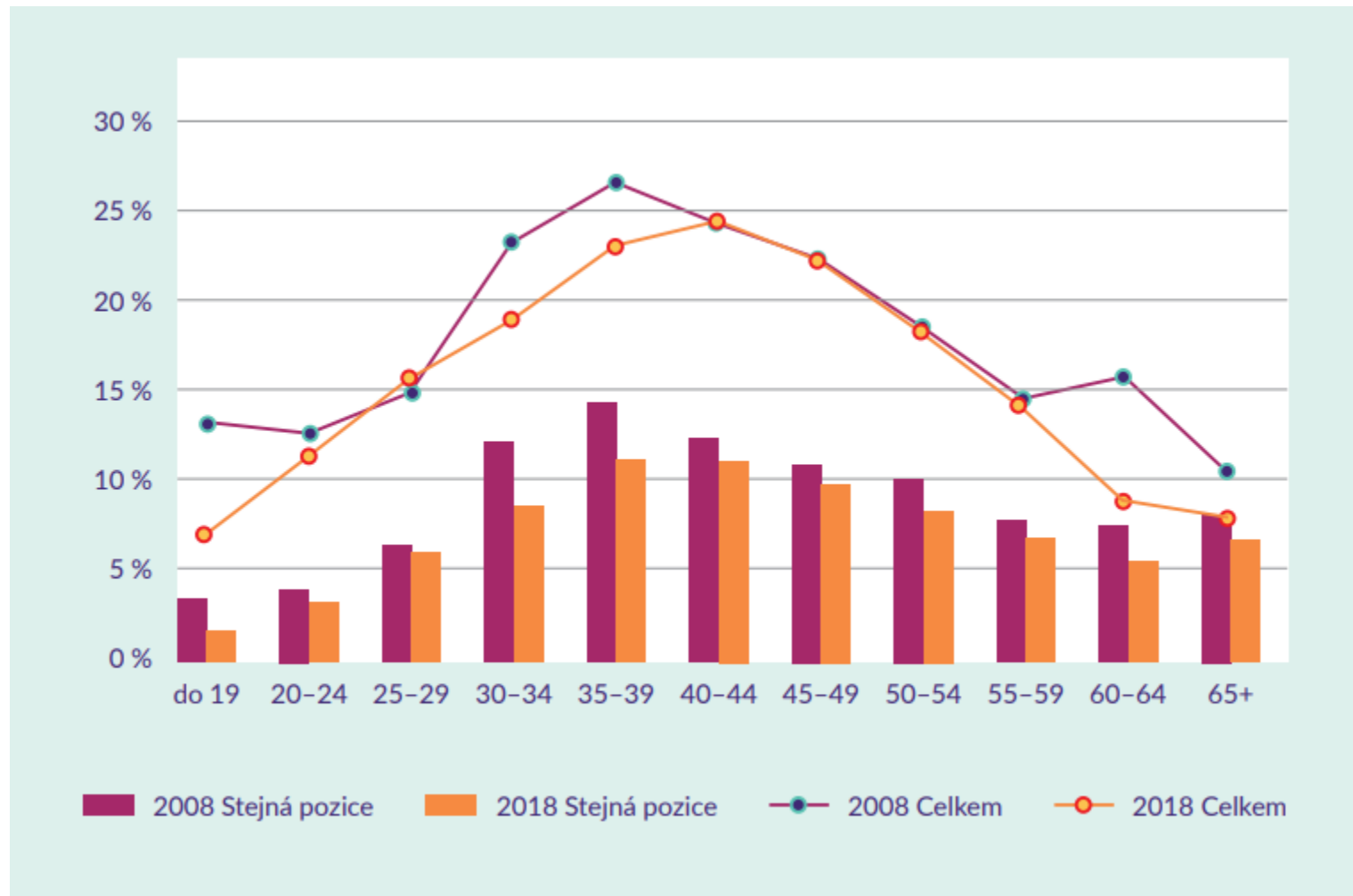
„Předtím mě nenapadlo žádat o vyšší plat, myslela jsem, že to je na této pozici běžné. Byl pro mě naprostý šok, když jsem se dozvěděla, kolik berou chlapi. Zdálo se nám to s kolegyní opravdu nehorázné. Podala jsem proto na nemocnici žalobu,“ říká lékařka.

Po vedení žádala alespoň částečné dorovnání platu za uplynulé tři roky na úroveň částky, kterou v té době brali její mužští kolegové. Celkem se soudila o jeden milionu korun, později požadovanou částku snížila na půl milionu.

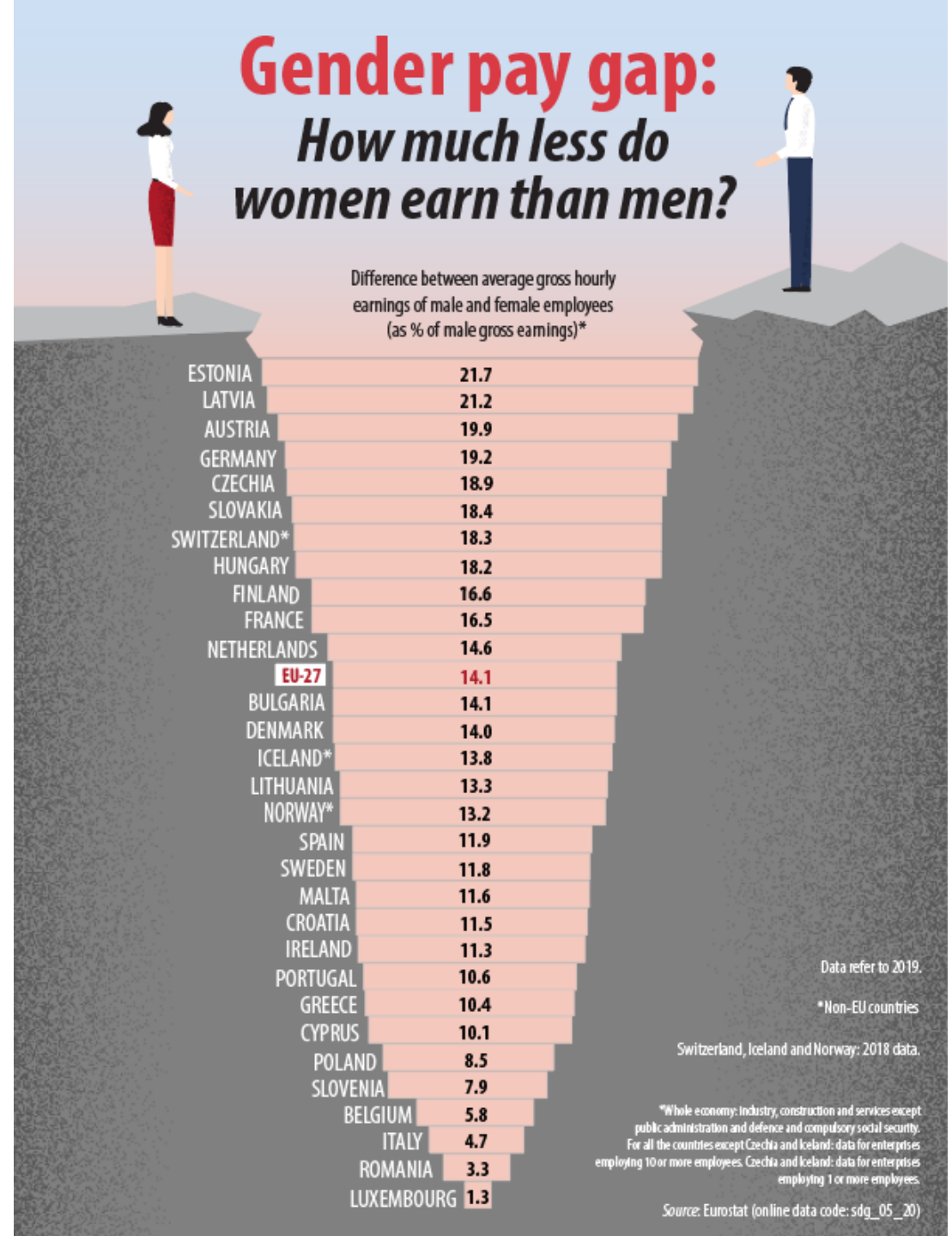
Neřekla si o víc, vysvětlil soudu bývalý zaměstnavatel

Krajský soud v Brně dal však za pravdu nemocnici, podle které bylo na místech jejích kolegů zapotřebí jiných praktických znalostí a dovedností. Žalobu dvakrát zamítl, definitivně loni v říjnu. Podle soudkyně nebylo nerovné zacházení prokázáno.

GPG dle věku

GPG v Evropě

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Roura (pipeline)

Ženy s vyšším vzděláním jsou mladé a bude trvat, než proniknou na vyšší místa, aby získaly vyšší plat

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Skleněný strop (glass ceiling)

I když mají ženy dostatečnou kvalifikaci a praxi, stále existuje na určitém místě karierní hierarchie skleněný strop, přes který nemohou proniknout

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Skleněný strop (glass ceiling)

I když mají ženy dostatečnou kvalifikaci a praxi, stále existuje na určitém místě karierní hierarchie skleněný strop, přes který nemohou proniknout

Lepkává podlaha

... nebo se nemohou odlepit z nejnižších nekvalifikovaných pozic

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Skleněný výtah (glass elevator)

Naopak muži jsou často vyneseni na vyšší karierní pozice, aniž by o ně stáli, zejména v hodně feminizovaných kolektivech (školství)

Sklo, lepidlo, výtah a královna

Včelí královna (Queen Bee)

Když už žena pronikne na vyšší pozice, neslouží jako podpora pro další ženy, ale naopak všechny podřízené ženy brzdí v další kariéře

Dotazy a připomínky?

dosedel@fss.muni.cz